

MEMO

Datum : 16 mei 2014

Aan : Gemeenteraad

Van : Het college van B & W

Onderwerp : Maatschappelijke banen (Voormalig WIW/ID-banen)

Aanleiding

In het voorjaar van 2013 zijn aan het college van burgemeester en wethouders een drietal opties voorgelegd om te komen tot de afbouw van de maatschappelijke banen. Het college heeft op 19 maart 2013 besloten om te kiezen voor een 4e optie en wel dat de kosten voor de maatschappelijke banen in 2013 ten laste worden gebracht van de algemene reserve. De raad heeft hier bij de voorjaarsnota mee ingestemd. Daarnaast heeft het college besloten dat de afbouw van de maatschappelijke banen mee moest worden genomen in het totale bezuinigingstraject. Mocht de beslissing tot afbouw te laat komen om de werkgevers tijdig op de hoogte te stellen dan kon besloten worden om de afbouw met een jaar te verlengen, aldus het collegebesluit.

Bij de behandeling van de voorjaarsnota zijn er vragen gesteld over het voornemen van het college om de maatschappelijke banen af te bouwen. Op dat moment is de stemming gepeild onder de raadsleden en naar verwachting zal er op dit moment geen meerderheid voor afbouw van de banen zijn.

Voor het jaar 2014 zijn de kosten van de maatschappelijke banen meegenomen in de gemeentelijke begroting en wel in het participatiebudget. Duidelijk is inmiddels wel dat dit budget steeds verder zal gaan afnemen en dat het voor de jaren 2015 en verder lastig zal gaan worden om de maatschappelijke banen uit het participatiebudget te bekostigen. In dit advies wordt eerst een schets gegeven van de ontwikkeling van het participatiebudget, daarna een drietal scenario's ten aanzien van de maatschappelijke banen en tenslotte een advies.

Participatiebudget

Tot en met het jaar 2011 hadden de meeste gemeenten geen probleem om uit te komen met het Participatiebudget. Zo ook de gemeente Eemmond. Jaarlijks ontving de gemeente ongeveer € 1,5 miljoen voor de re-integratie. Deze bedragen werden jaarlijks ook uitgegeven. Behalve trajecten werden en worden ook de Maatschappelijke banen (de voormalige WIW/ID banen) uit dit budget betaald. Jaarlijks gaat dit om een bedrag van ongeveer € 156.000,- (6 x € 26.000). Door natuurlijk verloop, lopen de kosten naarmate de jaren vorderen, verder terug.

Vanaf 2012 heeft het rijk het participatiebudget langzamerhand afgebouwd. In een overzicht de ontvangsten (en de te verwachten ontvangsten) op grond van het Participatiebudget voor de gemeente Eemmond:

2012: € 865.951,-

2013: € 729.378,-

2014: € 588.461-

Naar verwachting loopt het de jaren daarna weer wat op door de invoering van de Participatiewet en de daarmee oplopende uitvoeringskosten:

2015: € 688.000
 2016: € 693.000
 2017: € 707.000
 2018: € 741.000

Uit dit overzicht blijkt wel dat een bedrag van ruim 1,5 ton een zware belasting van het Participatiebudget met zich mee brengt. Hierdoor worden de re-integratie mogelijkheden voor WWB-ers beperkter. Een herbezinning op de maatschappelijke banen is hierdoor noodzakelijk. Voor het jaar 2014 is de begroting van het Participatiebudget (inclusief uitgaven Werkplein en maatschappelijke banen) sluitend. Dit brengt wel met zich mee dat er in totaal ongeveer € 100.000,- ter beschikking is om alle klanten te re-integreren middels individuele trajecten. Voor een klantenbestand van 500 klanten is dit niet heel erg veel. Per klant betekent dit een bedrag van € 200,- per jaar.

Naar verwachting zullen de budgetten voor de Participatiewet in mei 2014 bekend gemaakt gaan worden. Bij de begroting zullen we met nadere voorstellen komen voor de invulling van dit budget (inclusief de maatschappelijke banen).

Maatschappelijke banen

Deze banen zijn ontstaan op 1 januari 2007 door de beëindiging van de toenmalige WIW-en ID-banen. Er zijn op dat moment 18 personen ingestroomd in een maatschappelijke baan. Van deze groep waren er 12 personen ouder dan 45 jaar. Deze personen hebben een dienstverband gekregen voor onbepaalde tijd. Sinds 1 januari 2007 is nieuwe instroom in maatschappelijke banen niet meer mogelijk. Door natuurlijk verloop zijn er op de peildatum 1 januari 2014 nog 6 personen werkzaam in een maatschappelijke baan. Alle huidige medewerkers met een maatschappelijke baan hebben een vast contract. De laatste van deze 6 werknemers bereikt in 2029 de pensioengerechtigde leeftijd (67 jaar).

De medewerkers zijn in dienst bij een tussenpartij (Werkpro) of bij de instelling waar ze daadwerkelijk werkzaam zijn (Menkemaborg, Museum Hoogeland en schoolbestuur Lauwers en Eems). De loonkosten worden door de gemeente aan de inlenende tussenpartij/instelling vergoed. In een aantal gevallen wordt een kleine inleenvergoeding terugontvangen. De werk-consulenten van de gemeente Eemsmund begeleiden de werknemers.

De werknemers die een maatschappelijke baan hebben behoren tot de personen die een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan de activiteiten van de instelling waar ze werkzaam zijn maar ze zijn om verschillende redenen niet 100% arbeidsproductief.

Van de 6 personen werken 3 personen als conciërge op een lagere school, 1 persoon werkt in algemene dienst bij kasteelmuseum van de Menkemaborg en 2 personen als technisch medewerker bij openluchtmuseum Het Hoogeland.

Het stopzetten van de subsidies zal consequenties hebben voor de werknemers en de werkgevers. De werknemers hebben kans op ontslag omdat de betrokken instanties geen financiële middelen meer zullen hebben om hen in dienst te houden. De werkgevers hebben in dat geval werkzaamheden die niet meer ingevuld zijn of ze zullen zelf de middelen moeten vinden binnen hun eigen begroting om de betrokken personen werkzaam te kunnen laten blijven. Binnen ons huidige re-integratiebeleid bestaat voor deze maatschappelijke organisaties wel een andere mogelijkheid om uitkeringsgerechtigden in te zetten, te weten de werkervaringsplaats. Dit houdt in dat met behoud van uitkering gedurende een periode van maximaal 6 maanden kan worden gewerkt om werkervaring op te doen.

Op verzoek van het college is eind 2012 gesproken met alle inlenende organisaties. Het onderwerp van het gesprek was of deze organisaties financiële middelen hebben om de maatschappelijke banen (deels) zelf te financieren. Bij alle organisaties is hier ontkennend op geantwoord. Er bestaat begrip voor de financiële situatie van de gemeente Eemsmond maar de werkgevers/inleners vinden ook dat er zorgvuldig met de betrokken medewerkers moet worden omgegaan. Daarnaast werd aangegeven dat ze voor veel van de medewerkers een reguliere baan niet mogelijk achten. De loonkosten zijn hoger dan de opbrengsten van de medewerkers.

Vier mogelijke scenario's

Hieronder worden 4 scenario's geschetst hoe de afbouw van de maatschappelijke banen plaats zou kunnen vinden:

Scenario 1 Natuurlijk verloop

In dit scenario wordt de afbouw niet versneld. Uitstroom van de maatschappelijke banen gebeurt via natuurlijk verloop. Dat wil zeggen dat er uitstroom plaatsvindt bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. Met het ophogen van de AOW-gerechtigde leeftijd, zal dit tussen de 65 en 67 jaar zijn. Omdat het Participatiebudget vanaf 1 januari 2015 niet meer toereikend is, zal er bijgeraamd moeten worden. Gemiddeld kosten de banen € 26.000,- per persoon. De kosten bedragen in 2014 € 156.000,-. In de jaren tot en met 2029 nemen de kosten jaarlijks steeds verder af. Zoals nu bekend is zal in juli 2029 de laatste werknemer met pensioen gaan en vervallen de kosten voor de maatschappelijke banen. Mogelijk schuift deze pensioendatum nog verder in de toekomst als het rijk hiertoe beslist.

Voordeel

De werkgelegenheid voor de werknemers blijft behouden en de organisaties kunnen gebruik blijven maken van gesubsidieerde arbeid.

Nadeel

De gemeente blijft grote financiële uitgaven houden voor de maatschappelijke banen. In de periode van 2015 tot en met 2029 is hiervoor een totaal bedrag van ruim € 850.000,- nodig. Dit betreft een zware belasting voor het participatiebudget waardoor er te weinig ruimte overblijft voor re-integratietrajecten.

Scenario 2 Baanbehoud bij leeftijd vanaf 57,5 jaar

In het tweede scenario behouden alle mensen die op 1 januari 2015 ouder zijn dan 57,5 jaar hun gesubsidieerde baan. Voor deze leeftijdsgrens is gekozen omdat werkzoekenden van 57,5 jaar een ontheffing kunnen krijgen voor de re-integratie verplichting. Voor de werknemers die op 1 januari 2015 jonger zijn dan 57,5 jaar ontvangen de organisaties in dit scenario geen subsidie meer.

Voordeel

Per 1 januari 2015 vermindert het aantal maatschappelijke banen met twee. De laatste van de overgebleven drie personen bereikt in 2019 de AOW-gerechtigde leeftijd. Zij blijven tot die tijd hun baan behouden.

Nadeel

De afbouw gaat langzaam. Vanaf 2015 zal er dan voor twee personen geen subsidie meer worden verstrekt. De kosten vanaf 2015 tot en met 2019 bedragen dan ruim € 229.000,-. In 2019 zal de laatste persoon de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken.

Scenario 3 Procentuele afbouw van de subsidie

In het derde scenario wordt de subsidie die aan de maatschappelijke baan is verbonden in twee jaar tijd afgebouwd. In 2015 krijgen de organisaties 100% subsidie, in 2016 krijgen de organisaties nog 50% van de huidige subsidie en in 2017 is er geen recht meer op subsidie.

Voordeel

De kosten die de gemeente heeft worden versneld afgebouwd. De kosten die er in 2016 nog mee gemoeid zijn, zijn € 52.000,-. Daarna zijn er geen kosten meer voor de maatschappelijke banen.

Nadeel

De werknemers en de organisaties krijgen twee jaar (2015 en 2016) de tijd om een oplossing te vinden voor de eerder geschetste problematiek.

Omdat in zowel bij scenario 2 en 3 er sprake is van (deel)ontslag, zullen de werkgevers een ontslagvergunning moeten aanvragen. De gemeente kan daarbij ondersteuning bieden door het schrijven van een brief waarin staat dat de subsidie wordt verminderd/gestopt in verband met de bezuinigingen waarmee de gemeente wordt geconfronteerd.

Een ander probleem wat zich gaat voordoen bij het afbouwen van de maatschappelijke banen is dat de provincie Groningen mogelijk stappen gaat ondernemen in het afbouwen van de subsidie voor de musea in de gemeente Eemshaven. De provincie heeft laten weten dat ze de door de gemeente betaalde maatschappelijke banen als een vorm van subsidie zien.

Scenario 4 Einde banen op datum gemeentelijke herindeling (1 januari 2018)

De vierde en laatste optie is om de maatschappelijke banen te behouden tot de eventuele gemeentelijke herindeling op 1 januari 2018.

Voordeel

Dit is een natuurlijk moment om te beginnen met een gezamenlijk uitgangspunt. De andere gemeente in de regio hebben inmiddels de maatschappelijke banen grotendeels afgeschaft. In 2018 zijn de meeste banen beëindigd als gevolg van natuurlijk verloop. Er zitten dan nog 4 mensen in een maatschappelijke baan en wel als conciërge op scholen en bij museum het Hoogeland.

Een ander financieel voordeel van deze optie is dat de kosten over de periode 2015-2018 incidenteel zijn af te dekken uit de algemene reserve.

Nadeel

De kosten ad. € 331.500,- zijn nog wel behoorlijk maar minder dan wanneer we voor scenario 1 zouden kiezen. Een ander nadeel van deze optie is dat we toch de subsidie van 4 mensen moeten beëindigen op 1 januari 2018. Tot slot bestaat de kans dat de provincie Groningen niet tevreden zal zijn met deze oplossing aangezien er op dat moment 2 maatschappelijke banen bij het museum 't Hoogeland zullen gaan verdwijnen.

Financiële consequenties

De hierboven genoemde scenario's hebben uiteraard financiële consequenties. Hierboven zijn ze al genoemd. In een schema hebben we de kosten op een rij gezet. Het goedkoopste scenario is scenario 3 (los van eventuele gevolgen voor de stijging van de kosten van de bijstand). Dit lijkt echter geen optie wat breed politiek draagvlak zal krijgen in de gemeenteraad. Het duurste scenario is scenario 1. De kosten die deze optie met zich meebrengen zijn ongeveer € 850.000,-.

Jaar	Scenario 1:	Scenario 2:	Scenario 3:	Scenario 4:
2015	123.500	71.500	123.500	123.500
2016	104.000	52.000	52.000	104.000
2017	104.000	52.000	0	104.000
2018	84.500	32.500	0	0
2019	73.667	21.667	0	0
2020	52.000	0	0	0
2021	52.000	0	0	0
2022	52.000	0	0	0
2023	52.000	0	0	0
2024	39.000	0	0	0
2025	26.000	0	0	0
2026	26.000	0	0	0
2027	26.000	0	0	0
2028	26.000	0	0	0
2029	13.000	0	0	0
Totaal	853.667	229.667	175.500	331.500

Als we het op organisatieniveau bekijken, dan verlaten de mensen deze organisaties in de volgende jaren (hiermee stopt dus ook de subsidie):

Museum Menkemaborg: de eerst volgende maatschappelijke baan wordt hier beëindigd. De medewerkster die hier nu zit, bereikt eind 2014 de pensioengerechtigde leeftijd.

Bij de **christelijke bredeschool** in Uithuizermeeden zit een conciërge: eind 2015 gaat deze medewerker met pensioen.

De derde baan die gaat verdwijnen eind 2018 is bij het **museum 't Hoogeland**. Bij hetzelfde museum gaat de tweede medewerker daar eind 2019 met pensioen.

De laatste twee conciërges bij diverse basisscholen zitten bij de **Stichting Lauwers & Eems**. Deze banen verdwijnen eind 2023 en eind juli 2029.

Gelet op het politieke draagvlak binnen de raad en de kosten van de maatschappelijke banen, is het advies om te kiezen voor **scenario 4** en de maatschappelijke banen te beëindigen op 1 januari 2018. De werkgelegenheid blijft hiermee behouden voor de huidige werknemers en de organisaties kunnen nog een paar jaar op deze wijze gebruik maken subsidie.

Voor het jaar 2014 hebben we voor de maatschappelijke banen uiteraard financiële dekking gevonden in de begroting en wel in het participatiebudget. Door afnemende inkomsten dienen keuzes gemaakt te worden waar de beschikbare middelen aan uitgegeven worden. Indien het college instemt met scenario 4 zullen de financiële gevolgen hiervan tot uitdrukking worden gebracht in de kadernota 2015-2018. Dit zou kunnen betekenen dat er een bijraming zal moeten plaatsvinden waarbij er alternatieve dekking in de begroting gevonden dient te worden.

Conclusie

Gezien de financiële situatie van de gemeente is het raadzaam om de te kiezen voor het goedkoopste scenario. Dat is scenario 3. Echter politiek gezien is scenario 1 de beste optie. Als we er tussen in gaan zitten en zowel de politieke gevoeligheid als de financiën meenemen, dan is **scenario 4** de meest aangewezen optie. De kosten van de maatschappelijke banen zijn in de huidige begroting ondergebracht bij het Participatiebudget. Hiermee is structurele dekking aanwezig. Onduidelijk is nog wat de inkomsten vanuit het rijk zullen zijn onder het regime van de Participatiewet. Bij het opstellen van de begroting 2015 zullen we de financiering van de Participatiebanen meenemen in het Participatiebudget. Het college van burgemeester en wethouders heeft voor scenario 4 gekozen.

Advies

Kennis nemen van:

- de vier uitgewerkte scenario's
- het besluit van het college om te kiezen voor scenario 4 en dus de maatschappelijke banen de komende periode te behouden en deze te beëindigen op 1 januari 2018, de datum van de eventuele gemeentelijke herindeling.